

Sigmund Freud, Sherlock Holmes och kokainet

I en intressant artikel (Läkartidningen 15/00, sidorna 1846-7) diskuterar professor Lennart Berggren de insatser som Freud gjorde för att kartlägga kokainets effekter. Mot slutet av artikeln refererar Berggren ett rykte om att Freud behandlat Sherlock Holmes för kokainberoende.

Detta är inget »rykte». Det är väl känt att dr Watson tillbringade sina sista år på ett ålderdomshem i Hampshire från 1932 till sin död. I ett efterlämnat manuskript som redigerats något och som publicerats av Nicholas Meyer framgår att Holmes' kokaininducerade paranoia i april 1891 blev så uttalad att radikala åtgärder var av nöden. Med hjälp av professor Moriarty (som i själva verket varit Holmes' matematiklärare) och Holmes' bror Mycroft lurades Holmes till Wien.

Freud refererade till sitt eget kokainbruk för att vinna Holmes' förtroende, och lyckades. Behandlingen inleddes med isolering i ett rum i Freuds bostad, sedativa och hypnos gavs, och efter ett plågsamt delirium var krisen över. Omvårdnadsstrategier och psykoterapi vidtog. Mellan Holmes och Freuds lilla dotter Anna utvecklades en varm vänskap.

Efter att ha tillfrisknat löste Holmes ett kriminalfall i Wien i samarbete med Freud och avreste till Milano med planer på en lång konvalescens. Watson återvände till London. Som förklaring till sin frånvaro föreslog Holmes: »Tell them I was murdered by my mathematics tutor, if you like. They'll never believe you in any case.»

I sammanhanget kan nämnas att ytterligare ett av dr Watsons manuskript återfanns 1974. Under utredningen av en mordgåta i London våren 1895 interagerar Holmes bl a med Oscar Wilde, George Bernard Shaw och den av professor Berggren omnämnde ögonläkaren Conan Doyle.

Claes Hollstedt
leg läkare, Stockholm

Referenser

1. Meyer N, ed. Watson JH. The seven per cent solution. London: Coronet Books, 1975.
2. Meyer N, ed. Watson JH. The West End horror. London: Coronet Books, 1977.

Dr Knock, en framgångsrik alternativmedicinare?

Stort tack till Lars-Göran Ahnell, som påmint oss (Läkartidningen 8/00, sidan 874) om Dr Knock, som gestaltades av den oförglömlige franske skådespelaren Louis Jouvet redan när pjäsen framfördes på scenen på Comédie des Champs-Élysées med premiär den 15 december 1923 och sedan höll sig kvar på repertoaren i 25 år. Den regisserades också av Jouvet, som ju sedan spelade den också på film med den diaboliska framtoning som var hans kännemärke.

Författare: Jules Romains

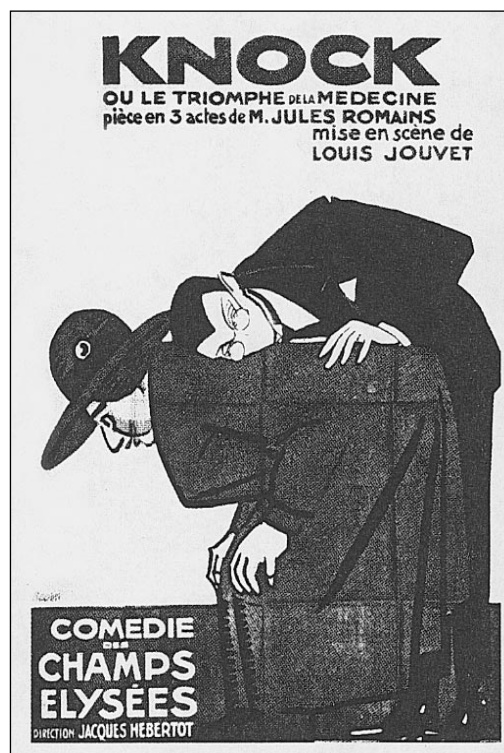
Skådespelet skrevs av Jules Romains (1885–1972), romanförfattare och dramatiker, medlem av franska akademien, mest känd som företrädare för *unanimismen*, som ville uttrycka känslor och tankegångar som inte begränsar sig till den enskilde individen utan omfattar gemenskapen, de stora kollektiva enheterna. Hans huvudarbete är den väldiga romanserien *Les Hommes de bonne volonté* (Människor med god vilja), som utkom under åren 1923–1946.

»Knock eller medicinens triumf» hade redan då gjort honom berömd. Den utgavs också som bok (Gallimard, 1924) tillägnad Jouvet, och den utkom i ett otal upplagor. Själva har jag ett exemplar av den 58:e editionen.

Knock bekänner för sin äldre kollega, av vilken han just köpt praktiken, att han visserligen är doktor, men aldrig har studerat medicin. Han har emellertid disputerat inom filosofisk fakultet på en avhandling, »Om inbillad hälsa» (Sur les prétendus étas de santé) med ett motto, som han tillskrivit Claude Bernard: »Friska människor är sådana som är okunniga om sin sjukdom.»

Skeppsläkare på Indienfarare

Med hjälp av sin doktorstitel har han sedan haft anställning som skeppsläkare på en Indienfarare, och där utvecklat de metoder som han sedan i full skala tillämpar i kantonen Saint-Maurice en bit ifrån Lyon, och som dr Ahnell så målande beskriver. Sina kunskaper

Affisch för skådespelet »Dr Knock ou le Triomphe de la Médecine»

hade han huvudsakligen förvärvat genom ett flitigt läsande av tidskrifternas annonser för medikamenter och kurer.

På tre månader har han fått hela samhället i sjukläge, ortens vårdshus är omvandlat till patienthotell, där folk från mera avlägsna trakter inkvarterat sig, och där hotellpersonalen transformerat sig till sjukvårdare, som tar temperatur, samlar urin och upphostningar och tar betalt. Dr Knock har skaffat sig en taxeringskalenter och tillämpar Marx' lära att ta betalt av var och en efter hans förmåga.

En dag i veckan har han dock gratiskonsultation, vilket initialt tillförsäkrar honom en stor kundkrets bland de sparsamma franska bönderna. När de under hans vård får klart för sig hur sjuka de egentligen är, släpper dock alla ekonomiska betänkligheter, och ortens apotekare har redan fyrdubblat sina inkomster.

Kanske kan man kalla Dr Knock för en framgångsrik alternativmedicinare? *Nils Brage Nordlander*
pensionerad överläkare, Uppsala